

GÜVENLİK VE SAVUNMA STRATEJİLERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

MART 2026

İSRAİL-LÜBNAN GERİLİMİ VE BÖLGESEL SAVAŞ RİSKİNİN DERİNLEŞMESİ

Mart 2026 itibarıyla İsrail-Lübnan hattında yeniden tırmanan askerî gerilim, Orta Doğu'daki güvenlik krizinin coğrafi olarak genişleme potansiyelini bir kez daha ortaya koymuştur. Özellikle 2 Mart sonrasında artan karşılıklı saldırılar, yalnızca sınır hattındaki askerî dengeleri değil, Lübnan'ın iç istikrarını, Birleşmiş Milletler unsurlarının sahadaki güvenliğini ve bölgesel savaş ihtimaline ilişkin uluslararası kaygıları da derinleştirmiştir. Bu süreçte çatışmaların seyri, İsrail ile Hizbullah arasındaki sınırlı bir sınır geriliminin ötesine geçerek daha kapsamlı bir bölgesel kırılma alanı üretmiştir.

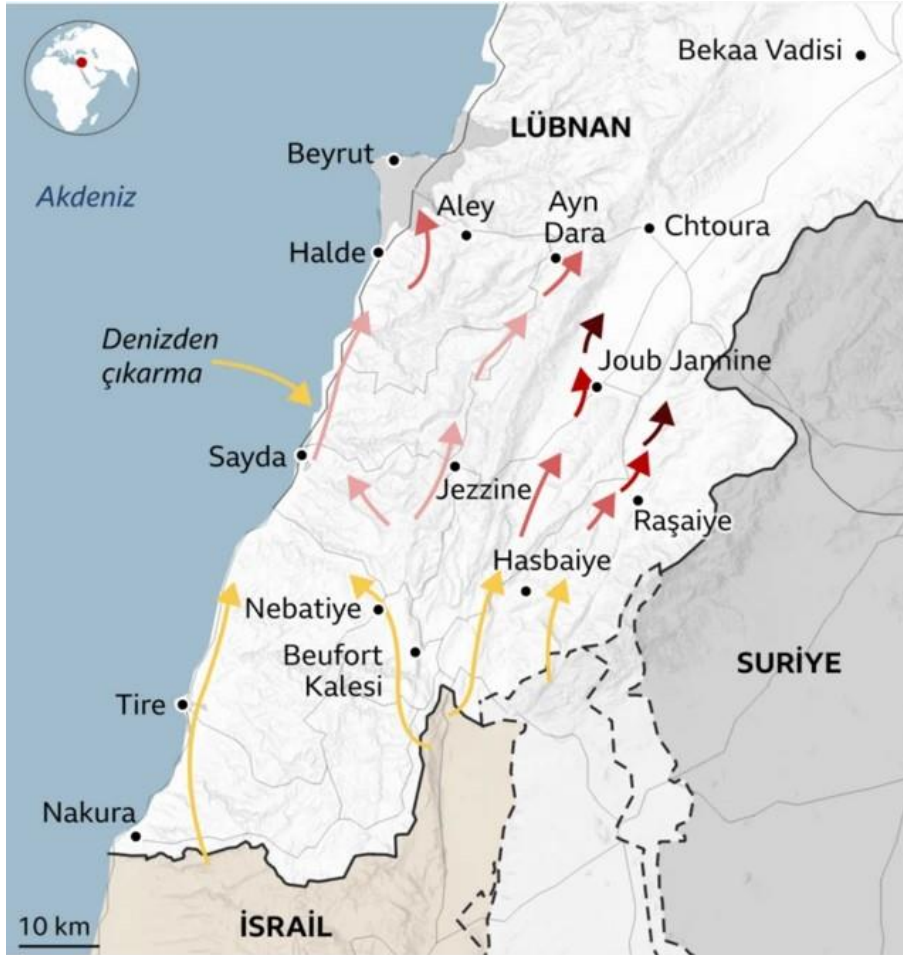
İsrail tarafı, yürüttüğü askerî operasyonları kuzey sınır güvenliğini sağlama ve Hizbullah'ın füze ile insansız hava aracı kapasitesini sınırlandırma gerekçesiyle savunmuştur. Buna karşılık Lübnan sahasında operasyonların kapsamının genişlemesi, özellikle güneydeki yerleşim alanlarının hedef alınması ve sınır hattında kalıcı bir "güvenlik kuşağı" oluşturulabileceğine ilişkin açıklamalar, çatışmanın savunma mantığını aşarak toprak, egemenlik ve zorunlu nüfus hareketleri tartışmalarını gündeme taşımıştır. Mart ayının son günlerinde İsrail savunma makamlarından gelen açıklamalar, sınır köylerindeki yapıların sistematik biçimde yıkılmasının değerlendirildiğini göstermiştir. Bu durum, yalnızca Lübnan egemenliği açısından değil, savaş hukuku bakımından da ciddi tartışmalar doğurmuştur.

Gerilimin en dikkat çekici sonuçlarından biri, Lübnan'daki insani tablonun hızla ağırlaşması olmuştur. Reuters haberlerine göre Mart sonu itibarıyla 1 milyondan fazla kişi yerinden edilmiş, can kayıpları ise ciddi biçimde artmıştır. Sivil nüfusun kitlesel biçimde hareket etmeye başlaması, Lübnan'ın zaten kırılma alanı olan ekonomik ve toplumsal yapısı üzerinde yeni bir baskı yaratmıştır. Ülkede mezhepsel ve siyasal fay hatlarının yeniden görünür hale gelmesi, İsrail-Hizbullah çatışmasının yalnızca dış güvenlik meselesi değil, aynı zamanda Lübnan devlet yapısını zorlayan bir iç istikrar sorunu haline geldiğini göstermektedir.

Bir diğer önemli boyut, Birleşmiş Milletler Geçici Görev Gücü'nün (UNIFIL) doğrudan risk altında kalmasıdır. Mart ayında hem UNIFIL açıklamaları hem de uluslararası haber kaynakları, Mavi Hat boyunca çatışmaların ciddi biçimde yoğunlaştığını ve barış gücü personelinin de saldırılar ile patlamalardan etkilendiğini ortaya koymuştur. Ay sonunda Endonezyalı barış gücü askerlerinin hayatını kaybetmesi ve başka personelin yaralanması, sahadaki güvenlik ortamının ne ölçüde bozulduğunu göstermiştir. Bu gelişme, uluslararası

toplum açısından yalnızca İsrail-Lübnan hattındaki çatışmanın değil, mevcut denetim ve ara buluculuk mekanizmalarının etkinliğinin de sorgulanmasına yol açmıştır.

Uluslararası diplomasi cephesinde ise Birleşmiş Milletler ve çeşitli devletler, taraflara 1701 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararına yeniden bağlı kalma çağrısı yapmıştır. BM yetkilileri Mart ayı boyunca yaptıkları açıklamalarda, çatışmanın daha geniş bir bölgesel savaşa dönüşmesinin önlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte sahadaki askerî tempo, diplomatik uyarıların henüz caydırıcı bir sonuç üretmediğini göstermektedir. Özellikle İran bağlantılı bölgesel gerilimlerle İsrail-Lübnan hattının iç içe geçmesi, bu cephede yaşanan her tırmanmanın daha geniş bir Ortadoğu denklemine bağlanmasına yol açmaktadır. Bu nedenle

Lübnan sınırındaki gelişmeler, artık yalnızca iki aktör arasındaki bir güvenlik sorunu olarak değil, bölgesel savaş zincirinin kritik halkalarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Mart 2026'da İsrail-Lübnan gerilimi, Orta Doğu'daki çok katmanlı kriz yapısının en hassas cephelerinden biri haline gelmiştir. Çatışmanın askerî boyutu kadar insani, hukuki ve diplomatik sonuçları da derinleşmektedir. Sınır hattındaki tırmanma, Hizbullah'ın rolü, İsrail'in güvenlik stratejisi, Lübnan'ın kırılabilir iç yapısı ve uluslararası aktörlerin sınırlı etkisi birlikte düşünüldüğünde, bu dosya önümüzdeki dönemde bölgesel savaş riskini belirleyen temel başlıklardan biri olmaya devam edecektir.

GAZZE KRİZİ VE ULUSLARARASI İNSANİ YARDIM TARTIŞMALARI

Gazze krizi, yalnızca çatışma ve güvenlik boyutuyla değil, insani yardım rejiminin işleyişi bakımından da uluslararası siyasetin en tartışmalı başlıklarından biri olmuştur. Ay boyunca yapılan Birleşmiş Milletler ve insani yardım açıklamaları, Gazze'ye erişimin ciddi biçimde kısıtlı kaldığını, yardım akışının darboğaza girdiğini ve temel ihtiyaçların karşılanmasında yapısal sorunların derinleştiğini ortaya koymuştur. Özellikle sınır geçişlerinin sınırlı işlemesi, yardım malzemelerinin girişini yavaşlatmış; sağlık, gıda, barınma ve temiz suya erişim konularını yeniden küresel diplomasinin merkezine taşımıştır.

19 Mart 2026 tarihli OCHA raporuna göre Kerem Şalom, insani ve ticari malzeme girişinde fiilen tek operasyonel geçiş noktası olarak kalmış; bu durum kuzeye gidecek yardımların daha uzun, daha maliyetli ve hasarlı yollar üzerinden taşınmasına yol açmıştır. Aynı dönemde Refah geçişinde sınırlı tıbbi tahliye ve dönüşlerin yeniden başlaması önemli olsa da bu gelişme genel tıkanıklığı ortadan kaldırmaya yetmemiştir. Bu tablo, yardımın ulaştırılması sorununu yalnızca lojistik değil, aynı zamanda siyasi ve diplomatik bir mesele haline getirmiştir.

Mart ayının ilk haftasında OCHA, geçişlerin kapanmasına eşlik eden koordinasyon askıya almaları nedeniyle insani operasyonlar üzerindeki baskının arttığını, fiyatların yükseldiğini ve nüfusun insani yardıma bağımlılığının daha da derinleştiğini bildirmiştir. Ay sonuna doğru yayımlanan yeni raporlar ise yağmur, yetersiz barınma koşulları, kalabalık yerinden edilme alanları ve su-kanalizasyon sorunlarının krizi daha da ağırlaştırdığını göstermiştir. Böylece Gazze'deki insani tablo, yalnızca savaşın doğrudan etkileriyle değil, altyapı yıkımı ve süreğen erişim sorunlarıyla da şekillenmiştir.

Bu süreçte uluslararası yardım tartışmalarının temel eksenini, “yardımın miktarı”ndan çok “yardımın sürdürülebilir ve güvenli biçimde ulaştırılması” meselesi olmuştur. Reuters’a konuşan BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi yetkilileri, Orta Doğu’daki daha geniş savaş dinamiğinin yalnızca Gazze’yi değil, küresel yardım tedarik hatlarını da zorladığını belirtmiştir. Hürmüz Boğazı ve Körfez hava sahasına ilişkin riskler nedeniyle Gazze’ye ve diğer kriz bölgelerine ulaşan yardımların da etkilendiği ifade edilmiştir. Bu durum, Gazze krizinin artık yalnızca yerel ya da bölgesel değil, küresel insani yardım mimarisini etkileyen bir kriz haline geldiğini göstermektedir.

Gazze’deki insani yardım tartışmaları, çatışma koşullarında sivillerin korunması, sınır geçişlerinin açılması, tıbbi tahliyelerin sürdürülmesi ve yardımın siyasallaşmasının

önlenmesi gibi başlıklarda yoğunlaşmıştır. Kriz, uluslararası toplum açısından yalnızca acil yardım meselesi değil; uluslararası insancıl hukukun, diplomatik baskının ve çok taraflı koordinasyonun etkinliğini sınavan bir test alanı olmaya devam etmektedir.

HÜRMÜZ BOĞAZI'NDA DÜĞÜM

Hürmüz Boğazı merkezli kriz, Orta Doğu'daki savaşın bölgesel sınırları aşarak küresel ekonomi ve enerji güvenliği üzerinde doğrudan etkiler üretmeye başladığını göstermiştir. İran'la bağlantılı çatışma ortamında boğazın fiilen kapanmaya yaklaşması, dünya petrol ve doğal gaz akışının yaklaşık beşte birinin geçtiği bu dar su yolunu uluslararası siyasetin en kritik jeostratejik düğüm noktalarından biri haline getirmiştir. Bu nedenle Hürmüz'de yaşanan kriz, yalnızca askerî bir gerilim değil; enerji arzı, deniz ticareti, enflasyon ve büyük güç diplomasisi bakımından çok katmanlı bir küresel güvenlik sorunu olarak değerlendirilmelidir.

Krizin temel boyutu, İran'ın Hürmüz üzerinden geçen ticaret akışını baskı unsuru olarak kullanmasıdır. Tahran, kalıcı barış görüşmeleri için ABD saldırılarının durmasını ve zararların tazmin edilmesini şart koşarken, aynı zamanda Hürmüz'den geçen gemilerden geçiş ücreti alma talebini de gündeme getirmiştir. Bu durum, İran'ın boğazı yalnızca askerî caydırıcılık aracı olarak değil, diplomatik ve ekonomik pazarlık unsuru olarak da kullandığını göstermektedir. Aynı süreçte ABD tarafı, boğazın yeniden açılması için sert bir takvim baskısı kurmuş; Washington'dan gelen açıklamalar, Hürmüz meselesinin artık savaşın tali bir unsuru değil, doğrudan merkezî konusu haline geldiğini ortaya koymuştur.

Kriz kısa sürede enerji piyasalarına da güçlü biçimde yansımıştır. Reuters verilerine göre Brent petrol 110 doların, ABD ham petrolü ise 113 doların üzerine çıkmış; Uluslararası Para Fonu da savaş ve Hürmüz'deki aksamının küresel büyümeyi yavaşlatıp enflasyonu artıracak uyarısında bulunmuştur. IMF Başkanı Kristalina Georgieva, İran'ın Hürmüz Boğazı'nı bloke etmesi sonrası küresel enerji arzındaki bozulmanın ciddi sonuçlar doğurduğunu belirtmiştir. Bu tablo, Hürmüz krizinin yalnızca Körfez'e kıyası olan devletleri değil, enerji ithalatçısı ülkeleri, sanayi üretimini ve küresel tedarik zincirlerini de etkilediğini göstermektedir.

Deniz ticareti ve uluslararası hukuka ilişkin tartışmalar da krizin bir başka boyutunu oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde, ticari gemiciliğin korunmasına yönelik bir karar tasarısı gündeme gelmiş; ancak Çin'in güç kullanımına açık yetki veren ifadeye karşı çıkması nedeniyle metin yumuşatılmıştır. Son taslak, devletleri ticari gemilerin güvenli geçişi için savunma amaçlı koordinasyona teşvik etmekte, ancak açık askerî yetki

vermemektedir. Bu gelişme, Hürmüz krizinin sadece enerji ve güvenlik değil, aynı zamanda büyük güçler arasındaki diplomatik ayrışmanın da bir yansıması olduğunu ortaya koymaktadır. ABD ve Körfez ülkeleri daha sert önlemler ararken, Çin daha fazla tırmanmayı önleyecek bir ateşkes çizgisini savunmaktadır.

Kriz, küresel tedarik zincirleri bakımından da zincirleme sonuçlar üretmektedir. Reuters ve diğer uluslararası kaynaklarda yer alan değerlendirmelere göre enerji ve petrokimya akışındaki bozulma, Asya'da üretim maliyetlerini artırmakta; plastik, gübre, taşımacılık ve sanayi girdileri üzerinden daha geniş bir ekonomik baskı yaratmaktadır. Bu yönüyle Hürmüz Boğazı, yalnızca petrol sevkiyatının geçtiği bir hat değil, modern küresel ekonominin işleyişini etkileyen stratejik bir arter niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla burada yaşanan her

askerî ya da siyasi tıkanma, bölgesel bir kriz olmaktan çıkarak küresel sistem düzeyinde etkiler doğurmaktadır.

Hürmüz Krizi, 2026 baharında Orta Doğu'daki savaşın en kritik yansımalarından biri haline gelmiştir. Boğaz üzerindeki baskı, İran'ın müzakere stratejisi, ABD'nin askerî ve diplomatik tepkisi, BM'deki tartışmalar ve enerji fiyatlarındaki sıçrama birlikte düşünüldüğünde, bu kriz uluslararası siyasette güvenlik ile ekonomi arasındaki bağın ne kadar güçlü olduğunu bir kez daha göstermektedir.

ÇİN-TAYVAN-ABD ÜÇGENİNDE ASYA-PASİFİK GERİLİMİ

Asya-Pasifik güvenlik gündeminin en kritik başlıklarından biri Çin-Tayvan-ABD üçgeninde artan gerilim oluştu. Tayvan meselesi, bu dönemde yalnızca askerî caydırıcılık bağlamında değil, savunma tedariki, iç siyasal rekabet, ABD ile stratejik uyum ve Çin'in baskı kapasitesi ekseninde çok katmanlı biçimde tartışılmıştır. Tayvan parlamentosunun 13 Mart'ta dört ayrı ABD silah satış paketi için yaklaşık 9 milyar dolarlık anlaşmaların imzalanmasına izin vermesi, Washington-Taipei hattındaki savunma iş birliğinin sürdüğünü açık biçimde göstermiştir.

Bu karar, yalnızca teknik bir savunma bütçesi meselesi değildir. Tayvanlı yetkililer, gecikmenin Taipei'yi "sıranın arkasına" itebileceğini ve Washington'a yanlış mesaj vereceğini savunmuştur. Bu nedenle Mart ayındaki gelişmeler, Tayvan'ın Çin'den gelebilecek baskıya karşı caydırıcılığını artırma çabasının aynı zamanda ABD ile siyasi güven ilişkisini koruma amacı taşıdığını da göstermektedir. Savunma tedariki, burada doğrudan jeopolitik bir mesaj üretme işlevi görmektedir.

Gerilimin diğer boyutu, Çin'in Tayvan çevresindeki askerî baskısının sürmesidir. Nisan başındaki Reuters haberleri, ada etrafında Çin savaş gemilerinin konuşlandığını ve Pekin'in Tayvan üzerindeki baskısını artırdığını göstermektedir. Aynı haberde Tayvan Devlet Başkanı Lai Ching-te, Tayvan'ın Çin Halk Cumhuriyeti'nin parçası olmadığını vurgulayarak eşitlik ve onur temelinde görüşmeye açık olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık Çin, Lai'yi "ayrılıkçı" olarak tanımlamakta ve resmî diyalogu reddetmektedir. Bu çerçevede Mart ayında biriken gerilim, Nisan başında daha görünür hale gelmiş; askerî baskı ile diplomatik temas çağrıları aynı anda gündemde kalmıştır.

Üçgenin üçüncü ayağını ABD oluşturmaktadır. ABD'nin Tayvan'a silah satışlarını sürdürmesi, Çin tarafından egemenlik ihlali ve iç işlerine müdahale olarak görülmektedir. Xi Jinping, Şubat ayındaki görüşmesinde Donald Trump'a ABD'nin Tayvan'a silah satışlarını "dikkatle ele alması" gerektiğini söylemiştir. Bu durum, Tayvan sorununun Çin-ABD ilişkilerinde yalnızca bölgesel bir ihtilaf değil, büyük güç rekabetinin merkezî dosyalarından biri olmaya devam ettiğini göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Tayvan dosyasında sıcak çatışma olmaksızın gerilimin kurumsal ve askerî araçlarla tırmandığı bir dönem olmuştur. Silah satışları, deniz konuşlanmaları, karşılıklı siyasi söylemler ve muhalefetin "barış misyonu" çıkışları birlikte düşünüldüğünde, Asya-Pasifik'teki güç rekabetinin önümüzdeki aylarda da Tayvan merkezli biçimde yoğunlaşacağı anlaşılmaktadır. Bu nedenle Çin-Tayvan-ABD üçgeni, 2026 baharında küresel jeopolitiğin en kırılma noktalarından biri olmayı sürdürmektedir.

ABD-İSRAİL-İRAN SAVAŞI

Orta Doğu'daki en sarsıcı gelişme, ABD-İsrail-İran savaşı olmuştur. Savaş 28 Şubat 2026'da ABD ve İsrail'in İran'a saldırmasıyla başlamış, Tahran da buna İsrail'e ve Körfez'de ABD üslerinin bulunduğu alanlara yönelik saldırılarla karşılık vermiştir. Bu çerçevede Mart ayı, savaşın ilk tam ayı olarak, askerî tırmanmanın bölgesel ve küresel etkilerinin hızla görünür hale geldiği dönem olmuştur.

Savaşın en önemli sonuçlarından biri, çatışmanın coğrafi yayılma kapasitesi olmuştur. Reuters, ortak ABD-İsrail saldırılarının İran'da, İsrail'in ise Lübnan'da operasyonlar yürüttüğünü; bunun binlerce can kaybına ve milyonlarca kişinin yerinden olmasına yol açtığını aktarmaktadır. Böylece savaş, yalnızca İran-İsrail hattında sınırlı kalmamış; Lübnan, Körfez güvenliği ve enerji akışlarıyla bağlantılı geniş bir bölgesel kriz üretmiştir. BM insani yardım yetkilileri de mart ortasında bu savaşın Hürmüz Boğazı, hava sahaları ve küresel

tedarik zincirleri üzerindeki etkileri nedeniyle dünya genelindeki yardım operasyonlarını zorladığını belirtmiştir.

Mart sonu ve Nisan başında ABD yönetiminden gelen açıklamalar, savaş hedeflerinin de tartışmalı olduğunu göstermiştir. Donald Trump savaş konusunda zaman çizelgesi ve amaçlar bakımından değişken mesajlar vermiş; hedefler İran hükümetini devirmekten ülkenin askerî kapasitesini ve bölgesel etkisini zayıflatmaya kadar uzanmıştır. Aynı haberde Marco Rubio, savaşın “beşinci haftasında” ABD’nin bitiş çizgisini görebildiğini söylerken, doğrudan temas ihtimalinden de söz etmiştir. Bu tablo, askerî baskı ile diplomatik kanalın aynı anda açık tutulduğu, fakat stratejik hedeflerin tam olarak netleşmediği bir savaş yönetimine işaret etmektedir.

Savaşın bir diğer boyutu uluslararası hukuk tartışmalarıdır. 2 Nisan tarihli Reuters haberine göre 100’ü aşkın ABD’li uluslararası hukuk uzmanı, Amerikan saldırılarının potansiyel savaş suçu teşkil edebileceğini belirten açık bir mektup yayımlamıştır. Mektupta okullar, sağlık tesisleri ve evleri vuran saldırılara dikkat çekilmiş; özellikle savaşın ilk gününde bir İran kız okuluna düzenlenen saldırı ciddi biçimde sorgulanmıştır. Bu gelişme, savaşın yalnızca jeopolitik sonuçlar değil, normatif ve hukuki meşruiyet tartışmaları da ürettiğini göstermektedir.

Ekonomik etkiler de kısa sürede küresel düzeyde hissedilmiştir. Reuters, savaşın petrol fiyatlarını yükselttiğini, piyasaları sarstığını ve Hürmüz Boğazı üzerindeki riskler nedeniyle enerji güvenliğini küresel düzeyde tehdit ettiğini bildirmektedir. Nisan başında IMF Başkanı Kristalina Georgieva da savaşın büyümeyi yavaşlatacağı ve enflasyonu artıracacağı uyarısında bulunmuştur. Bu nedenle ABD-İsrail-İran savaşı, yalnızca bölgesel güvenlik krizi değil; aynı zamanda enerji, ticaret ve küresel makroekonomik istikrar üzerinde etkili bir sistemik şok niteliği kazanmıştır.

Sonuç olarak ABD-İsrail-İran savaşı, 2026 baharında uluslararası sistemin en belirleyici kırılma noktalarından biri haline gelmiştir. Savaşın askerî, hukuki, insani ve ekonomik boyutları birlikte düşünüldüğünde, bunun klasik bir ikili çatışmadan çok, çok cepheli ve çok aktörlü bir bölgesel savaş niteliği taşıdığı görülmektedir. Mart 2026 bu savaşın başlangıç etkilerinin yoğunlaştığı, Nisan başı ise küresel sonuçlarının daha görünür hale geldiği evre olmuştur.

DEMOKRATİK KONGO CUMHURİYETİ-RUANDA HATTINDA GERİLİMİ DÜŞÜRME GİRİŞİMLERİ

Afrika siyasetinin dikkat çeken başlıklarından biri, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile Ruanda arasında gerilimi azaltmaya dönük diplomatik girişimler olmuştur. Özellikle doğu Kongo’da M23 isyancıları etrafında şekillenen çatışma, uzun süredir bölgesel güvenlik sorunu üretmektedir. 19 Mart tarihli haberlere göre, ABD’nin Washington’da 17-18 Mart’ta yürüttüğü görüşmeler sonucunda taraflar gerilimi düşürmeye yönelik bir dizi adım üzerinde mutabakata varmıştır. Bu görüşmeler, yalnızca çatışmanın seyrini değil, ABD’nin Afrika’daki diplomatik ağırlığını ve bölgedeki ekonomik-stratejik çıkarlarını da yeniden görünür kılmıştır.

Washington’daki mutabakatın önemi, bunun yaptırım baskısıyla desteklenmiş olmasıdır. ABD, 2 Mart 2026’da Ruanda Savunma Kuvvetleri ve bazı askerî yetkililere, doğu Kongo’daki çatışmalardaki rolleri nedeniyle yaptırım uygulamıştır. Washington, Ruanda’yı M23’e destek vermekle suçlamış; Kigali ise bu iddiaları reddetmiştir. Yaptırımlar ile diplomatik müzakerenin peş peşe gelmesi, ABD’nin bölgede hem baskı hem de arabuluculuk araçlarını birlikte kullandığını göstermektedir.

Ortak açıklamaya göre taraflar, egemenliğe karşılıklı saygı, sivillerin korunması, Ruanda birliklerinin Kongo’nun bazı bölgelerinden çekilmesi ve Kongo’nun da FDLR gibi Ruanda açısından tehdit kabul edilen unsurlara karşı adım atması yönünde taahhütlerde bulunmuştur. Burada dikkat çeken husus, güvenlik taleplerinin karşılıklı biçimde formüle edilmiş olmasıdır. Yani süreç yalnızca “Ruanda geri çekilsin” ya da yalnızca “Kongo silahlı grupları etkisizleştiresin” yaklaşımına dayanmamış; iki tarafın güvenlik kaygılarını birlikte ele alan bir çerçeveye kurulmaya çalışılmıştır.

Bununla birlikte süreç kırılmalıdır. M23'ün Aralık 2025'te Uvira'yı ele geçirerek gerilimi tırmandırdığı, daha sonra ABD baskısıyla geri çekildiği belirtilmiştir. Ayrıca isyancıların Burundi sınırına yakın alanlardaki varlığının çatışmayı bölgesel savaşa dönüştürme riski taşıdığına dikkat çekilmiştir. Bu nedenle Mart 2026'daki "gerilimi düşürme" girişimleri, kalıcı barıştan çok kontrollü bir gerilim yönetimi olarak değerlendirilmelidir.

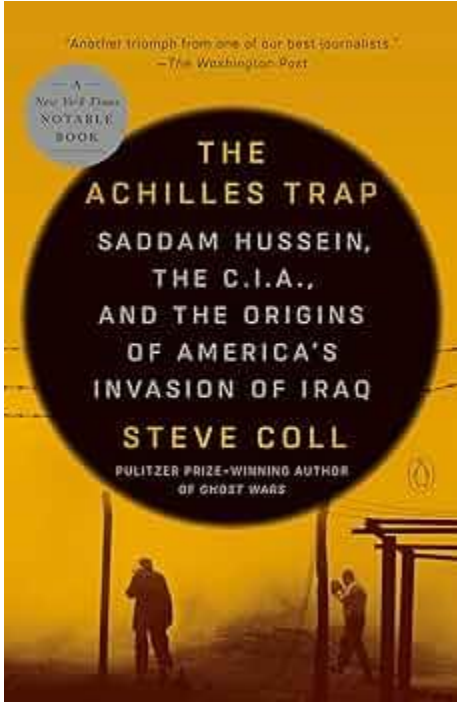
Bu dosyanın bir diğer önemli boyutu ekonomik-stratejik rekabettir. Reuters, Washington'un Kongo ile ilişkilerinde kritik mineraller ve yatırım gündeminin de belirleyici olduğunu aktarmaktadır. Dolayısıyla Kongo-Ruanda hattındaki barış arayışı yalnızca insani ve güvenlik odaklı değildir; aynı zamanda madenler, tedarik zincirleri ve Batı'nın Afrika'daki ekonomik nüfuzu ile de bağlantılıdır. Bu durum, Mart 2026'daki diplomatik girişimlerin

jeoekonomik bir arka plana da sahip olduğunu göstermektedir. Demokratik Kongo Cumhuriyeti-Ruanda hattında öne çıkan gelişme, çatışmanın tamamen sona ermesinden çok, daha geniş bir bölgesel tırmanmanın önlenmesine dönük diplomatik denge arayışları olmuştur. Yaptırımlar, müzakereler, güvenlik taahhütleri ve ekonomik hesaplar birlikte düşünüldüğünde, bu süreç Afrika'daki kriz yönetiminin çok katmanlı doğasını açık biçimde yansıtmaktadır.

KİTAP TAVSİYESİ

Steve Coll'un *The Achilles Trap: Saddam Hussein, the C.I.A., and the Origins of America's Invasion of Iraq* adlı eseri, Irak Savaşı'nın arka planını anlamak isteyenler için son derece dikkat çekici bir çalışma sunmaktadır. Pulitzer ödüllü gazeteci ve yazar Coll, bu kitapta yalnızca 2003 Irak işgaline giden süreci anlatmamakta; aynı zamanda yanlış istihbarat, karşılıklı güvensizlik, kapalı rejim yapıları ve stratejik yanlış hesaplamaların nasıl büyük ölçekli bir savaşa dönüştüğünü ayrıntılı biçimde ortaya koymaktadır.

Eserin merkezinde, Saddam Hüseyin yönetiminin siyasal karakteri ile ABD istihbarat ve karar alma mekanizmalarının birbirini yanlış okuması yer almaktadır. Coll, Irak yönetiminin dışarıya kapalı, korku ve gizlilik üzerine kurulu yapısının; ABD tarafında ise varsayımlar, eksik bilgiler ve ön kabullerle şekillenen değerlendirmelerin nasıl bir "kaçınılmazlık" algısı yarattığını göstermektedir. Bu yönüyle kitap, savaşların yalnızca askerî güç dengeleriyle değil, bilgi eksikliği, algı hataları ve kurumsal körlüklerle de şekillendiğini

hatırlatmaktadır.

The Achilles Trap, Ortadoğu siyaseti, ABD dış politikası, istihbarat çalışmaları ve güvenlik araştırmaları açısından önemli bir okuma niteliği taşımaktadır. Kitap, Irak Savaşı'nı geriye dönük biçimde açıklamaya çalışırken, aynı zamanda günümüz uluslararası krizlerine dair de önemli bir analitik çerçeve sunmaktadır: Devletlerin niyetlerini yanlış yorumlamak, kapalı rejimleri eksik verilerle değerlendirmek ve siyasî kararları istihbarat kesinliği varmış gibi sunmak, uluslararası sistemde ağır sonuçlar doğurabilmektedir. Bu bakımdan eser, yalnızca yakın dönem Orta Doğu tarihine ilgi duyanlar için değil; dış politika analizi, stratejik karar alma ve güvenlik politikaları üzerine çalışan araştırmacılar için de değerli bir kaynaktır. Steve Coll'un akıcı anlatımı ile ayrıntılı araştırmasını bir araya getiren bu çalışma, Irak Savaşı'nı basit bir askerî müdahale hikâyesi olmaktan çıkararak, modern uluslararası siyasetin bilgi, güç ve hata eksenindeki karmaşık doğasını gözler önüne sermektedir.